

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELMÉT
ELLÁTÓ BIZTOSHELYETTES

Miért szükséges, hogy a nemzet közös örökségét reálisan értékeljük?

Dr. Bándi Gyula

Természetkárosító cselekmények közigazgatási- és büntetőjogi megítélése –

30 éves a természetvédelmi törvény

2026. március 26.

Etikai alapok

2015, Laudato si' – ökológiai megtérés

160. ... Tudatára kell ébrednünk, hogy saját méltóságunk forog kockán. Mi vagyunk a leginkább érdekelték abban, hogy lakható bolygót hagyjunk a minket követő emberiségre. Ez egy értünk játszódó dráma, mert azt a kérdést szegezi nekünk, hogy mi az értelme életünknek ezen a földön.

Bocsáss meg nekünk, Urunk! – A bíborosok a bűnbánati virrasztáson a Szent Péter-bazilikában, 2024. október 1.

Minden hívő nevében bocsánatot kérek azoktól, akik ma születnek és akik utánunk fognak megszületni, a **jövő nemzedékeitől, akik kölcsönbe adták nekünk ezt a világot**, és akiknek joguk van ahhoz, hogy egy nap egyetértésben és békében lakják azt. ...

Bocsánatot kérek és szégyenkezem amiatt, amit mi, hívők is tettünk, hogy a **teremtést kertből sivataggá változtattuk**, saját kedvünk szerint manipulálva; és amiatt is, amit nem tettünk meg ennek megakadályozására.

Laudate Deum 2023

- 25. Ezzel a technokrata paradigmával ellentétben mi azt mondjuk, hogy a minket körülvevő világ nem a kizsákmányolás, a féktelen használat és a korlátlan ambíció tárgya. ... Mert "**részei vagyunk a természetnek, ... nem kívülről, hanem belülről nézzük a világot**".
- 28. Újra kell gondolnunk többek között az emberi hatalom kérdését, jelentését és korlátait. Mert **hatalmunk néhány évtized alatt ijesztően megnőtt**. Lenyűgöző és egyben félelmetes technológiai fejlődést értünk el, és nem vettük észre, hogy ugyanakkor **rendkívül veszélyes lényekké váltunk**, akik képesek sok lény életét és saját túlélésünket is veszélyeztetni.

Dasgupta jelentés 2021

- A bevezetőben a szerző írja: „A Természetet az 1970-es években foglalták bele a növekedési makroökonómiai modellekbe, azonban nem megfelelő formában. Az volt az elgondolás, hogy **az emberi találékonyság idővel leküzdheti a Természet szűkösségét**, és végül (formálisan, annak határán) az emberiség megszabadulhat a Természet korlátaitól. Azonban a közgazdasági modelleknek a korábbiakra épülő tervezési gyakorlati azt jelentette, hogy a növekedéssel és fejlődéssel foglalkozó makroökonómia **továbbra sem jelenítette meg a Természetet mint gazdasági életünk alapvető részét.** ...
- „A közgazdászok már rég rájöttek, hogy a **Természet változékonysága** az egyik oka annak, amiért a közösségi befektető nem veszi figyelembe a természeti tőke piaci árait, hogy ezek képviseljék azok társadalmi értékét, még akkor sem, ha létezik azok piaca.” ...
- A természet két tulajdonsága, ami megkülönbözteti mástól: „a természeti világunkat alakító folyamat **csendes és láthatatlan.**” ... „ezért lehetetlen a Természetet (és tágabb értelemben az emberiséget) érő ártalmak visszakövetése a felelősökig.”

Alapjogok

- Az Alaptörvény P) cikke szerint „(a) természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek **a nemzet közös örökségét képezik**, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.”
- II. cikk: emberi méltóság (*saját méltóságunk forog kockán*)
- Az Alaptörvény fenti nem taxatív felsorolásában kiemelten szerepel a biológiai sokféleség, külön nevesítve a honos növény- és állatfajok – mint a nemzet közös örökségének részei – védelmének kötelezettségét.
- Ennek eredménye lett 2023 novemberében 'A jövő nemzedékek szószólójának javaslata a természetvédelmi oltalom alatt álló fajok pénzben kifejezett értékének növelésére'. Ezt használom kiindulási alapnak, hozzátevé, hogy noha itt pénzben kifejezett értékekről van szó, a gondolatmenet a természet védelmét sértő magatartásokra egyébként is vonatkozik.

- AB -28/2017. (X. 25.) AB határozat „... amennyiben a biodiverzitás és a természet által nyújtott szolgáltatások elérhetősége csökken, az **emberi élet létfeltételei szűnhetnek meg**, ugyanis mind az alapvető anyagi szükségletek kielégítése (tisztá víz, táplálék, tiszta levegő), mind pedig az egészségvédő funkció (mentális és fizikai) sérül.” ... „(a) fajok sokszínűsége megőrzésének kötelezettsége nem csupán azért fontos, mert azok az emberi tevékenység használatába állítható, kiaknázzható erőforrásokként értelmezhetőek, hanem **önmagukban is értékesek és védelemre méltóak.**”

MTA állásfoglalás az AB klímahatározata elé (2024)

1. A fentebb már említett integratív, holisztikus szemlélet lehet csak az intézkedések és beavatkozások alapja, az ökoszisztéma alapvető összefüggéseinek ismeretében. ...
2. A beavatkozások és intézkedések hosszú távon csak akkor lehetnek hatékonyak, ha az előző szempontot messzemenően figyelembe vevő, hosszútávú tervezésre épülnek, hiszen a változások maguk is hosszabb időtávon jelennek meg, a válaszokat is ennek megfelelően kell alakítani. A tervezésnek a tudomány iránymutatására és nem a gazdaság érdekeire kell alapozódnia, illetve a tervezési rendszer relatív általánosságának megfelelő követelményként kell megjelennie, amely a beavatkozások és intézkedések felé fogalmaz meg elvárásokat. A tervezés szükségessége a döntéshozatal minden szintjét át kell hassa. ...
3. A terveket, a beavatkozásokat és intézkedéseket egyaránt hatásvizsgálatnak és/vagy kockázatelemzésnek kell megelőznie, lehetővé téve a megfelelő választást a felmerülő lehetőségek között. ...

4. a válaszlépések, intézkedések terén bármely visszalépés, szünetelés tovább fokozza a problémák súlyát, a megoldás halogatásával csak egyre nagyobb terhet hárítunk a jövőre, az elmulasztott intézkedések következményei halmozottan jelentkeznek. Az idő szűkében lévén, minden eszközt és intézkedést igénybe kell venni, várakozás nélkül ...

5. Az már meglévő és a megfelelően átgondolt beavatkozási szempontok és rendszer alapján kell kialakítani, kiválasztania a szükséges eszközöket és intézkedéseket ... Ezek között kiemelt szerepe van az ökoszisztéma szolgáltatások értékteremtő és értékmegőrző szerepe elismerésének és döntéshozatali rendszerbe történő beépítésének. ...

6. A környezeti elemek állapotát, változásait, ezek következményeit, valamint a fentiek szerint elfogadott intézkedési rendszer, eszközrendszer alkalmazását, illetve az ökoszisztémák erre adott válaszait folyamatosan ellenőrizni kell, innovatív monitoring rendszerek kiépítésével és működtetésével. Az ennek keretében feltárt információkat a döntések megfelelő értékelésére és szükség esetén a változásokhoz történő adaptálására is fel kell használni, ezért az eszközök és intézkedések folyamatos korrekciója nem hátrányt jelent, hanem előnyként értékelendő.”

Vagyon – ökoszisztéma szolgáltatás

- P) cikk: **nemzet közös öröksége**
- 38. cikk (1) Az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona **nemzeti vagyon**. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele. ...

Ökoszisztéma szolgáltatások

- „A fajok egyedeinek pénzben kifejezett értéke az egyes fajok természetvédelmi szempontú helyzetének értékelése alapján kerül meghatározásra, azzal az alapvető céllal, hogy jelezze a faj természetvédelmi helyét a természetvédelmi kezelés szempontjából, és jogsértés esetén annak súlya meghatározható legyen. A fajok értékének megfelelő meghatározása egyrészt szorosan kapcsolódik a P) cikkben foglalt államcél teljesítéséhez, másrészt hozzájárulhat ahhoz, hogy az állami vagyont érintő elemek tekintetében megfelelő döntések születhessenek...
- Figyelemmel arra, hogy az ország természetvédelmi oltalom alatt álló fajainak értéke egyfelől az e téren rendelkezésre álló állami vagyon összegét is meghatározza, illetve másfelől mutatja a pusztulásuk esetén bekövetkező kár nagyságát, jelentőségét is, ezért távolról sem mindegy, hogy az egyes elemekhez milyen értéket rendelünk hozzá.
- Időszerű a természeti értékek pénzben kifejezett értékének növelése (valójában a megváltozott helyzetben egyensúlyba hozása) – az értékösszetevők minél teljesebb körének figyelembevételével és folyamatos értékkövetéssel –, annak érdekében, hogy értékjelző szerepük biztosítva legyen a társadalom felé, a hozzájuk kapcsolódó tevékenységek megítélése valóságosabb legyen, a kapcsolódó szankciók arányosak legyenek, ezzel a jogellenes tevékenységektől való tartózkodást is jobban elősegíthessék.”

Köszönöm a figyelmet!

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME T ELLÁTÓ BIZTOSHELYETTES